

1) مقایسه الفبای لکی با الفبای فارسی و کردی

2) الفبای لکی

3) ویژگیهای رسم الخط لکی

4) مثالی به رسم الخط لکی

ألفبای استاندارد لهکی

مقایسه الفبای لکی با الفبای فارسی و کردی							
معنی انگلیسی	معنی فارسی	نمونه نویسه لاتین	نمونه لکی	نویسه لاتین لکی	الفبای کوردی	الفبای لهکی	الفبای فارسی
fire	آتش	āger	آگر	ā	ئا	آ=الف	آ=الف
brother	برادر	berā	برا	Bb	ب=ب	ب=ب	ب=ب
Manhood	مردانگی	Piāuati	پیاووهتی	Pp	پ=پ	پ=پ	پ=پ
funny	شوخ طبع	titā́	تیتال	Tt	ت=ت	ت=ت	ت=ت
-----	-----	-----	-----	--Ss--	س	- سین -	ث=ث
		-	-			-	
chewing gum	آدامس	jājek	جاچک	Jj	ج	ج-جیم	ج-جیم
eye	چشم	čam	چه م	ch یا č	چ	چ=چ	چ=چ
-----	-----	-----	-----	--Hh--	ح	-- ه --	ح=ح
Thick	غلیظ	xas	خه س	x یا kh	خ	خ=خاق	خ=خ
Girl	دختر	det	دِت	Dd	د	د=دال	د=دال
-----	-----	-----	-----	--Zz--	ز	-- ز --	ذ=ذال

Honorable	سربلند	sarbarz	سهره‌رز	Rr	ر	ر=ر	ر=ر
Shed	ریختن	řešanen	ریشانن	ř	ر	ر=ر	نداردا!
Cold Burner	سوز سرما	zoex	زؤخ	Zz	ز	ز=ز	ز=ز
Poor	فقیر و خوار	žār	ژار	ž یا zh	ژ	ژ=ژاز	ژ=ژ

Thought	اندیشه و درنگ	sifā	سيفا	--Ss--	س	س = سین	س = سین
Lavash	لواش (مثل نان لواش)	shātə	شاته (لواش)	š ya sh	ش	ش = شین	ش = شین
-----	-----	-----	-----	--Ss--	س	- سین -	ص = صاد
-----	-----	-----	-----	--Zz--	ز	--ز--	ض = ضاد
ala	نامی عربی با تلفظ لکی	ala	عهله	[ʔ]	ع	ع = عئن	ع = عین
-----	-----	-----	-----	--q--	ع	--ق--	ع = عین
Too	زیاد	fera	فره	f	ف	ف = ف	ف = ف
sugar Loaf	قند	qan	قهن	gh یا q	ق	ق = قاج	ق = قاف
Scorpion	عقرب	kułāždœm	کوولآرژدؤم	k	ک	ک = کاف	ک = کاف
June =	ماه خرداد در لکی	gākoer	گاکوور	g	گ	گ = گاف	گ = گاف
Lip	لب	leč	لیچ	l	ل	ل = لام	ل = لام
Appeal	التماس	lāleš	لالش	í	ل	ل = لال	ندارد!
Sparrow	گنجشک	malœiček	مه لوچک	m	م	م = میم	م = میم
Light	نور	nœir	نؤیر	n	ن	ن = نون	ن = نون
Cow / month	گاو ماده / ماه	menā/māŋ	منگا / مانگ	ŋ	ندارد!	نگ = نانگ	ندارد!
-----	-----	-----	-----	v	ف	ف	و = واو
day	روز	řůž	روژ	û	ؤ	و	و
blue	رنگ آبی	kāu	کاوو	u	وو	وو = ووی	ندارد!
Tomorrow	فردا	sô	سو	Ô		ؤ = اوؤ	ندارد!
Cloud	ابر	œer	اؤر	œ	و	ؤ = وؤئ	ضمه!
Joke	شوخی	hanak	هه نهک	h	ه = ه	ه = ه	ه = ه
Head	سر	sar	سه ر = سر	a	ه یا در (ه) کیبورد فونت کردی	ه یا (ه) در کیبورد فونت کردی	متفاوت!
one	عدد یک	yak	یهک	i / y	ی	ی = ی	ی = ی
Way	راه	ři	رچ	î	ی = ئ	ئ = ای	ندارد!
					کسره	ساکن	
					مجهول		

۲) حروف «ذ - ض - ظ» حذف و به جای آنها از حرف «ز» استفاده می‌شود.

۳) حروف «ث - ص» حذف و به جای آنها از حرف «س» استفاده می‌شود.

۴) حرف «ط» حذف و به جای آنها از حرف «ت» استفاده می‌شود.

۵) حرف «غ» حذف و به جای آنها از حرف «خ» استفاده می‌شود.

۶) به حروفی که مصوت فتحه را می‌پذیرند حرف «ه» اضافه می‌کنیم.

۷) حرف کسره نوشته نمی‌شود اما * به حروفی مانند: گای(نوبت)، های(حرکت)، نای(نی) که یاء مجهول کوتاه نزدیک به کسره را می‌پذیرند حرف «ا» اضافه می‌کنیم.

۸) به حروفی که مصوت ضمه را می‌پذیرند حرف «و» اضافه می‌کنیم.

۹) به حروفی که مصوت «ایی، مثل: دیر» را می‌پذیرند حرف «ی» اضافه می‌کنیم.

۱۱) به حروفی که مصوت «آ» را می‌پذیرند حرف «آ» اضافه می‌کنیم.

۱۲) در لکی مصوت‌هایی وجود دارد که در فارسی وجود ندارد که عبارتند از:

الف) مصوت متحرک «ؤ»: این حرف صدایی شبیه «œ» در لاتین است و حروفی که این مصوت را می‌پذیرند به آن «ؤ» اضافه می‌کنیم.

طریقه تلفظ: لب را جمع می‌کنیم و به صورت کسره کوتاه میکشیم. این حرف بیشتر مختص لکی است

ب) مصوت ساکن «ؤ»: این حرف صدایی شبیه «û» در لاتین است و حروفی که این مصوت را می‌پذیرند به آن «ؤ» اضافه می‌کنیم.

طریقه تلفظ: لب را جمع می‌کنیم و به صورت ضمه کوتاه میکشیم و صدایی با حالت و ساکن تولید میکند.

ج) مصوت متحرک «ئ»: این حرف صدایی شبیه «æ» در لاتین است و یا صدای «ا کشیده» را دارد و حروفی که این مصوت را می‌پذیرند به آن «ئ» اضافه می‌کنیم.

طریقه تلفظ: لب را باز می‌کنیم و به صورت کسره کوتاه میکشیم. این حرف بیشتر مختص لکی و کلهوری است.

د) مصوت ساکن «ئ» : این حرف صدایی شبیه «ا» کوتاه یا سنگین است و حروفی که این مصوت را می‌پذیرند به آن «ئ» اضافه می‌کنیم.

طریقه تلفظ: لب را به داخل می‌بریم و به صورت ساکن خیلی کوتاه میکشیم و صدایی به صورت ی ساکن نزدیک به کسره تولید میکند.

ه) حرف «ل» که مانند «ل» تشدید دار اما از آن سبک‌تر

طریقه تلفظ: لب را به کام می‌چسبانیم و با نوک زبان تلفظ می‌کنیم اگر با کل زبان تلفظ کنیم صدای ل مشدد میشود

و) حرف «ر» ویریه ای که مانند «ر» تشدید دار اما از آن سبک‌تر

طریقه تلفظ: لب را به کام می‌چسبانیم و به جای یک ر کوتاه حالت ویریه ای به خود می‌گیرد.

ز) حرف «نگ» که با حرکت پذیری حرف ماقبل خود صدایی مابین حرف «ن» و «گ» تولید می‌کند که به آن نون خیشومی یا تو دماغی می‌گویند.

۱۴) حرف «ع» به مانند «ء» در زبان فارسی و عربی عمل می‌کند و حرکت می‌پذیرد. با این تفاوت که در پایان یا میان کلمه نمی‌آید.

۱۵) حرف «ف» همان (واو) است که به صورت ویریه ای ادا میشود.

۱۶) حرف «وو» همان (ووی) است و باید که بعد آن حرف **صدا دار** قرار بگیرد.

۱۷) حرف «و» در لکی او بلند و کشیده است و معمولاً بعد از آن حرف **صامت** قرار می‌گیرد. مانند واژه: روژ = روز

نکات

در رسم‌الخط لکی اگر واژه‌ای با یکی از مصوت‌های زیر شروع شود قبل از آنها حرف «ع» قرار می‌گیرد (این حرف (ع) خودش به خودی خود صدایی تولید نمی‌کند بلکه تنها حرکت می‌پذیرد):

آ - ا - إ - آ - ئ - ه - ی - ئ - وو - و - و - و - إ (ئ کوتاه)

حروفی که اول کلمه نمی‌آیند: ل - ئ - نگ - ر - و

مثالی به رسم الخط لکی

حال با هم به رسم الخط لکی ابیاتی از فال معروف چل سقو لکی را مینویسیم ، این فال از قدیمی ترین سروده ها به زبان لکی هستش که به درازای تاریخ و فرهنگ قوم لک است:

لهکی چر = شعر لکی پومش = شاعر

ابیاتی از فال چل سرو لکی

رپهکی کر ماشون بتاشم فه چو ، ارا دوسهکهم ههر بای ههر بچو (خوب).

*جاده کرمانشاه رابرای دوستم از چوب بتراشم ، که هر وقت خواست بره و بیاد.

خودالهم شوکری رهسیم ژه مهتلو ، دلکههم آروم بی ژه پزاری
شو (خوب)

*خدایا شکرت به هدفم و به مرادم رسیدم و دلم آرام گرفت از بیقراریهای شب.

تالبا زوآفهکته بيله لامهوه ، فه جائ مهچم زوئتر بامهوه (خوب)
*یک تار از زلفت را پیش من بگذار ، جایی می روم تا زود برگردم.
خودا خودام بی مال بینو دهر ، چوار شو سویرهکته بکیشین او سهر
(خوب)

*از خدا خواستم از خانه بیرون بیای و چادر عروسی بپوشی
چل گو چل نیم گو چل کهریم خانی ، نوخره ریز کهتیه تا پشت
زانی (خوب)

*چهل تا گوهر و نیم گوهر کریم خانی (کریم خان زند=به لکی کهریم
توشمال)، نقره تا پشت زانو آمده (ضرب المثل از اینکه اقبال دار
میشوی)